

КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Томачинська В. С., Корсун Д. М.

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Кузьміна Л. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057)702-14-65)

The author gave short information about the culture and the ethnographic distribution of Ukraine. Urbanization didn't destroy the ethnographic peculiarities a lot of regions, but changed the way of life and conditions of ethnos.

Наші часи позначені зростанням зацікавленості до проблем української історії, витоків національної культури, непересічних досягнень минулого. Знання свого родоводу, історичних та культурних надбань предків необхідні не лише для піднесення національної гідності, а й для використання кращих традицій у практиці сьогодення.

Культура та побут українського народу, маючи багато загальнонаціональних рис, зберігають певні особливості. Вони виявляються у територіальному аспекті й зумовлені характером історичного розвитку окремих районів України, природно-географічними умовами, взаємозв'язками з іншими народами. Етнографічне районування дозволяє визначити типологічні риси тих або інших явищ культури і генетичні зв'язки між ними. З цього погляду територія України поділяється на такі основні зони: Середнє Подніпров'я (Наддніпрянина), Поділля, Слобожанщина й Полтавщина, Полісся, Прикарпаття, Волинь, Закарпаття, Південь. Варто зазначити, що наведений поділ певною мірою є умовним. Крім того, етнографічні райони не залишаються незмінними, як і критерії, що їх визначають.

Традиційними видами господарської діяльності українського народу з давніх-давен були мисливство, скотарство, рибальство, бджільництво. Найголовнішим завжди було й залишається землеробство. Крім притаманних українцям видів господарської діяльності, поширеною справою було ремісництво. З покоління в покоління передавалися навички з гончарства, ковальства, теслярства, килимарства, вишивання, декоративного розпису тощо. Окремі села та регіони мали свою техніку та культуру виконання певних видів робіт. Дуже поширеними були художні школи – петриківська, гуцульська, опішнянська, подільська тощо. Виникнення ремесел зумовлене, насамперед, власними потребами кожного селянського двору в певних

виробах та було відоме ще за часів трипільської культури. Розвиток народних промислів пов'язаний з виготовленням товарів для продажу. З другої половини XIX ст. народні промисли та ремесла почали занепадати у зв'язку з розвитком промислового виробництва. Однак у багатьох районах України й дотепер залишилися осередки їх розвитку, зокрема на Прикарпатті та Буковині, а також в окремих містечках і селах: Опішні, Кролівці, Ніжині, Вінниці, Коломиї, Петриківці та ін. Селище Опішня – загальновизнана столиця українського гончарства.

Породжений об'єктивними соціально-економічними умовами та тісно пов'язаний з ними громадський побут кожного етносу – динамічна система, у якій постійно відбувається взаємодія старих, нових і змішаних форм. У цьому складному процесі традиції, як правило, постійно трансформуються (або виходять з ужитку), а інновації через компромісні форми перетворюються на традиції. Таким чином забезпечується живий зв'язок історії, відбувається передання культурних надбань від покоління до покоління, без якого не може існувати жоден народ.

Найстійкіше зберігаються етноспецифічні риси у сфері духовної культури – мові, звичаях, правових нормах, обрядовості, різних видах мистецтва та народної творчості, віруваннях. Тенденції розвитку духовної культури на сучасному етапі визначаються трьома напрямками: формуванням загальних рис духовної спільності, виявленням особливостей духовної культури за відповідними історико-етнографічними регіонами, збереженням специфічних рис культури окремих народів.

Нині створюються умови для всебічного розвитку всіх етнічних груп, усього народу України. Запорукою цьому є те, що Українська держава забезпечує рівність перед законом усіх своїх громадян незалежно від їхнього походження, соціального й майнового стану, расової та національної приналежності.

Література

1. Географічна енциклопедія України: у 3 т. / відповід. ред. О. М. Маринич. Київ, 1989. Т. 1. А–Ж. 416 с.
2. Дністрянський М. С. Етногеографія України: навч. посіб. Львів, 2008. 232 с.
3. Українська етнологія: навч. посіб. / за ред. В. Борисенко. Київ, 2007. 400 с.